

דף תרגול: מי משלם את מחיר הזיהום? פסולת אלקטרונית ואי צדק סביבתי

מהדורה למורה עולים חדשים

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבין מהו הנטל הסביבתי במקרה של פירוק פסולת אלקטרונית
- ליישם את המושגים אי צדק סביבתי ותלות הדדית להסבר תופעה גלובלית
- להציע ולהעריך פתרונות אפשריים לבעיה מזוויות שונות

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א׳ – הבנת המקרה

1. ב – מחשבים וטלפונים ישנים
2. ב – להוציא נחושת ולמכור אותה
3. ג – ממדינות עשירות
4. ב – תושבי השכונה באתר הפירוק
5. ב – קבוצה אחת נהנית וקבוצה אחרת סופגת את הנזק

חלק ב׳ – נכון או לא נכון

1. לא נכון – בעיקר צעירים ובני נוער מפרקים את המכשירים
2. נכון – זהו מקור הכנסה חשוב לתושבים
3. לא נכון – הזיהום פוגע גם בקרקע ובמים הסובבים
4. לא נכון – הסובלים הם תושבי האזור שלא השתמשו במכשירים
5. נכון – היא קשורה למסחר בין מדינות עשירות למתפתחות

חלק ג׳ – השלימו את המילה החסרה

1. כבלים
2. שכונה
3. מתכות
4. עשירות
5. סביבתי

חלק ד׳ – התאימו מושג להסבר

1 – ב (קבוצה נהנית מהמוצר וקבוצה אחרת סופגת את הנזק)
2 – ד (מדינות שונות בעולם תלויות זו בזו ומשפיעות זו על זו)
3 – א (מכשירים חשמליים ואלקטרוניים שאינם בשימוש יותר)
4 – ה (הנזק שגורם הזיהום לאנשים ולטבע)
5 – ג (מדינה עם הכנסה נמוכה יחסית ותשתיות מוגבלות)

חלק ה׳ – הבנה, יישום והערכה

1. הנטל הוא זיהום אוויר, קרקע ומים. המדינות העשירות ותושביהן נהנים מהמכשירים, ואילו תושבי השכונה באתר הפירוק סופגים את הנזק הבריאותי והסביבתי

חלק ו׳ – יישום והערכה

1. תשובה תכלול: המכשירים מיוצרים ונצרכים במדינות עשירות אך הפסולת שלהם מטופלת במדינות מתפתחות - זהו אי צדק סביבתי. בגלל התלות ההדדית הכלכלית בין המדינות, הפתרון דורש שיתוף פעולה בין-לאומי ולא רק פעולה מקומית
2. תשובה חופשית, לדוגמה: למדינות עשירות - מחזור מקומי של פסולת אלקטרונית (יתרון: פחות זיהום מיוצא, קושי: עלות גבוהה). לתושבי העיר - פירוק בטוח יותר עם ציוד מגן (יתרון: פחות נזק בריאותי, קושי: עלות ציוד ואובדן הכנסה)

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תלמיד מזהה שהנהנים הם בדרך כלל במדינות עשירות והסובלים במדינות מתפתחות
- תלמיד מזכיר שמדינות שונות משפיעות זו על זו ותלויות זו בזו
- כל פתרון סביר שמתייחס למיחזור, חקיקה או שיפור תנאי עבודה יתקבל

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בדיון קצר: מה קורה למחשב הישן שלכם כשאתם מחליפים אותו?
- כדאי להדגיש שהמושגים אי צדק סביבתי ותלות הדדית חוזרים בשאלות שונות ומומלץ לוודא הבנה שלהם לפני המעבר למשימות הפתוחות
- ניתן לחלק את משימת הפתרונות לעבודה בזוגות ואז לשתף במליאה

דף תרגול: מי משלם את מחיר הזיהום? פסולת אלקטרונית ואי צדק סביבתי

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בעיר נמל רחוקה, אנשים צעירים מפרקים מחשבים וטלפונים ישנים כדי להוציא מהם מתכת ולמכור אותה. זה נותן להם פרנסה, אבל זה גם מזהם את האוויר, האדמה והמים. בדף הזה נלמד על זה ונחשוב על פתרונות.

מילון קטן:

פסולת אלקטרונית	מכשירים חשמליים ואלקטרוניים ישנים שאינם בשימוש יותר
אי צדק סביבתי	מצב שבו קבוצה אחת נהנית ממוצר וקבוצה אחרת סופגת את נזקי הייצור או הפסולת שלו
תלות הדדית	מדינות וקבוצות בעולם משפיעות זו על זו ותלויות זו בזו
נטל סביבתי	הנזק שגורמים זיהום או פגיעה בטבע לאנשים ולסביבה
מדינה מתפתחת	מדינה עם הכנסה ממוצעת נמוכה יחסית ותשתיות מוגבלות
מדינה עשירה	מדינה עם הכנסה ממוצעת גבוהה ותשתיות מפותחות
פרנסה	דרך להרוויח כסף ולהתפרנס

1 חלק א׳ – הבנת המקרה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה מפרקים באתר?

א) רכבים ישנים ב) מחשבים וטלפונים ישנים ג) בגדים משומשים ד) מזון פגום

2. למה שורפים כבלים?

א) לחמם את האזור ב) להוציא נחושת ולמכור אותה ג) להיפטר מהפסולת בלבד

ד) ליצור חשמל לעיר

3. מאיפה מגיעים המכשירים?

א) מהעיר עצמה ב) ממדינות שכנות עניות ג) ממדינות עשירות ד) מתושבי הכפר

4. מי נפגע הכי הרבה?

א) תושבי המדינות העשירות ב) תושבי השכונה באתר הפירוק ג) יצרני המכשירים

ד) חברות המחשבים

5. מה המשמעות של אי צדק סביבתי?

א) כולם נהנים וכולם סובלים באותה מידה ב) קבוצה אחת נהנית וקבוצה אחרת סופגת את הנזק

ג) אין שום זיהום באזור ד) המדינה העשירה סופגת את הנזק

2 חלק ב׳ – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	באתר הפירוק עובדים בעיקר מבוגרים מבוססים כלכלית.	☐	☐
2	פירוק המכשירים מספק פרנסה לאלפי משפחות באזור.	☐	☐
3	הזיהום באתר פוגע רק באוויר ולא בקרקע ובמים.	☐	☐
4	מי שסובל מהזיהום הם בדרך כלל אותם אנשים שהשתמשו במכשירים.	☐	☐
5	התופעה המתוארת היא דוגמה לבעיה גלובלית ולא רק מקומית.	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. באתר הפירוק שורפים _____ כדי להוציא נחושת.

2. העשן השחור מכסה את ה _____ .

3. הקרקע והמים סביב האתר מזוהמים ב _____ .

4. המכשירים המפורקים הגיעו ממדינות _____ .

5. המושג שמתאר מצב שבו קבוצה נהנית וקבוצה אחרת סופגת נזק נקרא אי צדק _____ .

4 חלק ד' – התאימו מושג להסבר

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אי צדק סביבתי	___	**א.** מכשירים חשמליים ואלקטרוניים שאינם בשימוש יותר
2. תלות הדדית	___	**ב.** קבוצה נהנית מהמוצר וקבוצה אחרת סופגת את הנזק
3. פסולת אלקטרונית	___	**ג.** מדינה עם הכנסה נמוכה יחסית ותשתיות מוגבלות
4. נטל סביבתי	___	**ד.** מדינות שונות בעולם תלויות זו בזו ומשפיעות זו על זו
5. מדינה מתפתחת	___	**ה.** הנזק שגורם הזיהום לאנשים ולטבע

5 חלק ה' – הבנה, יישום והערכה

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכם מהו הנטל הסביבתי במקרה זה, ומי נהנה מהמכשירים לעומת מי שסופג את הנזק.

6 חלק ו' – יישום והערכה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הסבירו בעזרת המושגים אי צדק סביבתי ותלות הדדית מדוע מדובר בבעיה גלובלית ולא רק מקומית.

2. הציעו שני פתרונות אפשריים לבעיה - אחד למדינות העשירות ואחד לתושבי העיר. ציינו יתרון וקושי לכל פתרון.

כרטיס יציאה

מה ההבדל בין מי שנהנה ממכשירים אלקטרוניים לבין מי שסופג את נזקי הפסולת שלהם?

הסבירו במשפט אחד מהי תלות הדדית גלובלית.

תנו דוגמה אחת לפתרון אפשרי לבעיית פסולת אלקטרונית.

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀